การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในจังหวัดเชียงใหม่

Analysis of Factors Affecting Savings Decisions for Aging Society of Generation Y Consumers in Chiang Mai Province

ทิพย์ ศิริวรรธนาภา (Tip Sirivatanapa)[1]
นิยตา กาวีวงศ์ (Niyata Kawewong)[2]
ปิติมา ดิศกุลเนติวิทย์ (Pitima Diskulnetivitya)[3]

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ด้วยแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 400 คน พบว่า ผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนเฉลี่ย 5.99 จากคะแนนเต็ม 10 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับเห็นด้วย โดยได้คะแนนเฉลี่ย 3.90 จากคะแนนเต็ม 5 ส่วนด้านพฤติกรรมพบว่า ร้อยละ 85.8 ของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่มีการออมเงิน แต่มีเพียงร้อยละ 56.0 เท่านั้นจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่มีการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ

---

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
[2]อาจารย์ ดร. ภาควิชาการจัดการ และการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
[3]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
correspondent author : E-mail : pitima.d@cmu.ac.th

วันที่ได้รับ (received) 25 ม.ค. 65 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 18 เม.ย. 65 วันที่ตอบรับ (accepted) 18 เม.ย. 65

จากการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Ananlysis) ด้วยแบบจำลองโลจิต (Logit Model) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมเพื่อสังคมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับการออมเงิน และ รายได้
คำสำคัญ : การออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ ผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวาย

Abstract

This study aims to examine factors affecting future saving decisions to prepare for the aging society of Generation Y consumers in Chiang Mai province. A questionnaire was used to collect the data from 400 generation Y consumers in Mueang district, Chiang Mai province. The results revealed that the participants had a moderate level of knowledge and understanding of future saving to prepare for an aging society. The average score was 5.99 out of 10. They agreed that future saving to prepare for an aging society was necessary (Mean = 3.90 on a scale of 5). In regard to their own saving behavior, it was found that 85.8% of the participants had some savings, but only 56.0 percent had savings for the aging society.

The results of the logistic regression analysis with a logit model showed that factors related to saving behavior for the aging society included knowledge and understanding about saving money for their old age and positive opinions about savings and income.

Keywords: Savings for Aging Society, Generation Y Consumers

บทนำ

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากช่วงชีวิตของคนที่ยืนยาวขึ้น วิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีการแพทย์ รวมถึงอัตราการเกิดที่ต่ำลง โดยสหประชาชาติ (United Nation: UN) คาดว่าจำนวนของผู้สูงอายุซึ่งหมายถึงประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปนั้นจะเพิ่มขึ้นจาก 703 ล้านคน ในปี 2562 เป็นสองเท่าหรือ 1.5 พันล้านภายในปี 2593 และสัดส่วนของประชากรซึ่งมีอายุมากกว่า 65 ปีทั่วโลกนั้น จะเพิ่มจากร้อยละ 6 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 16 ในปี 2593 ซึ่งหมายความว่าประชากร 1 ใน 6 ของโลกจะเป็นผู้สูงอายุ โดยทวีปเอเชียจะเป็นทวีปที่มีประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด ตามด้วยทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาใต้ตามลำดับ และประเทศไทยนั้นจะมีสัดส่วนของประชากรสูงอายุมากเป็นอันดับที่ 5 ในทวีปเอเชีย รองจาก เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีนและฮ่องกง และสิงคโปร์ (United Nations, 2019) ประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี 2548 โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 10.4 และกำลังจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในปี 2564 เนื่องจากคาดว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุจะมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) ได้มีการประมาณการว่าในอีกไม่ถึง 10 ปีข้างหน้า จำนวนประชากรในประเทศไทยที่อยู่ในช่วงวัยแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในภาคการผลิตจะเริ่มลดจำนวนลง ซึ่งภาวะการขาดแคลนแรงงานนี้นอกจากจะทำให้ขาดกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศแล้ว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอาจส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขในด้านปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลังเกษียณ และหากผู้สูงอายุมีเงินออมที่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตในช่วงหลังเกษียณ ผนวกกับอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้น อาจทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถรักษาคุณภาพชีวิตที่ดีไว้ได้หลังเกษียณอายุ การออมเพื่อสังคมสูงวัยจึงกลายเป็นหนึ่งในนโยบายสาธารณะที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีการออกมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการออม จัดตั้งระบบการออมเงินทั้งภาคบังคับและภาคสมัครใจขึ้น (Mongkol, 2020) โดยภาคบังคับนั้นจะใช้บังคับกลุ่มคนทำงาน

ที่อยู่ในระบบในรูปแบบกองทุนบำเหน็จบำนาญ ประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพส่วนภาคสมัครใจนั้นรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติซึ่งเป็นระบบการออมเงินภาคสมัครใจสำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระและไม่ได้ทำงานอยู่ในระบบ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงินให้เพียงพอเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการออมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชากรเจเนอเรชั่นวายในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ และเจเนอเรชั่นวายเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญและความสามารถในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ก็เป็นกลุ่มที่จะต้องเจอกับความเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรมากที่สุดในอนาคตเช่นเดียวกัน เนื่องจากเจเนอเรชั่นวายจะกลายเป็นผู้สูงอายุในอีก 20-30 ปีซึ่งประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ดังนั้น กลุ่มคนเจเนอเรชั่นวายจึงเป็นกลุ่มคนที่ควรมีการออมเงินเพื่อสำรองไว้ใช้ในยามเกษียณ เตรียมพร้อมต่อความเสี่ยงและความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นการเตรียมหลักประกันที่มั่นคงให้กับชีวิตเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการศึกษาจะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์แก่สถาบันธุรกิจการเงินในการวางกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการออมในรูปแบบต่าง ๆ หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการออมที่ตอบโจทย์ต่อผู้บริโภคกลุ่มดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการกำหนดนโยบายสนับสนุนการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางชีวิตเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และทักษะทางการเงินที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชากรเจเนอเรชั่นวายในจังหวัดเชียงใหม่

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการบริโภคตามวงจรชีวิต (Life-Cycle Hypothesis)

Ando & Modigliani (1963) เสนอแนวคิดว่ารายได้ของผู้บริโภคในแต่ละช่วงชีวิตนั้นไม่เท่ากัน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคจะเลือกบริโภคโดยคำนึงถึงระดับความพึงพอใจของตนเอง และรักษาระดับไว้คงที่ตลอดช่วงชีวิต ดังนั้นในช่วงต้นของวงจรชีวิตที่ผู้บริโภคมีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย จะมีการนำเอาเงินที่คาดหวังว่าจะได้รับในอนาคต (Anticipated earnings) หรือเงินจากการกู้ยืมมาใช้จ่าย ต่อมาเมื่อมีประสบการณ์ทำงานมากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย ผู้บริโภคจะเริ่มมีเงินออมในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินฝากประจำ กองทุนเพื่อการเกษียณอายุ กองทุนรวม ตราสารทุนต่างๆ เป็นต้น แต่เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุรายได้จะเริ่มลดลง จึงมีการนำเงินออมที่สะสมไว้มาใช้จ่ายเพื่อให้ระดับความพึงพอใจเหมือนเดิม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) หมายถึง การตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี (Atkinson & Messy, 2012) ผู้ที่มีทักษะทางการเงินดี ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติทางการเงินที่ดีที่จะช่วยให้บริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม สามารถวางแผน และบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการใช้จ่าย การเก็บออม และการจัดการหนี้สิน ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันทางการเงินสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564)

Atkinson & Messy (2012) กล่าวว่าทักษะทางการเงินนั้นมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน ได้แก่

1. ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างประสบการณ์ตรงที่เรามี และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินจะก่อให้เกิดความสามารถในการตัดสินใจใช้จ่ายและบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทัศนคติทางการเงิน (Financial Attitude) หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นการประเมินความรู้สึกหรืออารมณ์ต่อแนวคิดด้านการเงิน การออมและ การใช้เงิน แสดงให้เห็นถึงระดับความชอบหรือไม่ชอบว่ามีมากน้อยเพียงใด

3. พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) หมายถึง พฤติกรรมในการบริหารเงิน การตัดสินใจทางการเงิน การกู้ยืมเงิน การออม และการวางแผนรายรับ รายจ่ายทางการเงิน

ความรู้ทางการเงิน และทัศนคติหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะในเชิงบวกหรือเชิงลบ ถูกพบว่ามีผลต่อพฤติกรรมการออมของบุคคล (Ladsaart, Tamjinda, & Suwannapan, 2018) จากการศึกษาทักษะทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศบราซิล พบว่าความรู้ และทัศนคติทางด้านการเงิน มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการจัดการทางด้านการเงินของนักศึกษา (Potrich, Vieira, & Mendes-Da-Silva, 2016)

แนวคิดเกี่ยวกับการออมและการลงทุน

การออม (Saving) คือ ผลของการตัดสินใจโดยเจตนาที่จะเก็บสะสมเงินทีละเล็กทีละน้อยให้พอกพูนขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใช้ ในอนาคต เช่น ผู้ใหญ่จะมีการออมเงินไว้สำหรับซื้อรถ ไว้ปลูกบ้าน ไว้ใช้ยามเกษียณอายุ หรือออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ส่วนเด็กอาจมีการออมเงินไว้เพื่อซื้อของพิเศษที่มีราคาแพง (Farr, 1997) ซึ่งการออมนั้นส่วนใหญ่มักจะอยู่ในรูปของเงินฝากกับธนาคารผ่านบัญชีออมทรัพย์ หรือบัญชีเงินฝากประจำของธนาคารที่มีความเสี่ยงต่ำ และได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน (ชลธิชา มูลละ, 2558)

การลงทุน (Investment) คือ การนำเงินที่เก็บสะสมไปสร้างผลตอบแทนที่สูงกว่าการออม ผู้ลงทุนเชื่อว่าเงินสดหรือผลตอบแทนส่วนเพิ่มที่จะได้รับคืนนั้นจะสามารถชดเชยระยะเวลา อัตราเงินเฟ้อ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างคุ้มค่า หรืออาจกล่าวได้ว่า การลงทุนเป็นการออมเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น โดยที่จะต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน (สุรเชษฐ ชูตระกูลทรัพย์, 2557)

งานวิจัยในอดีตพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ รายได้ จำนวนผู้ที่อยู่ในความดูแล และอัตราผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนมีความสัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมเกษียณอายุ นอกจากนั้นทัศนคติการออม และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ก็มีอิทธิพลต่อระดับการออมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่มีอิทธิพล และได้รับการยอมรับจากประชาชนมากที่สุด (สุปัญนี ปลั่งกมล, 2552) และจากการศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าทัศนคติที่มีต่อการออมและการใช้จ่ายมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการออม (Sereetrakul, 2014)

แนวคิดเกี่ยวกับเจเนอเรชั่นวาย

เจเนอเรชั่นวาย (Generation Y) หรือ Gen-Y คือกลุ่มคนวัยตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายถึงเริ่มทำงานใหม่ (เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523-2540) (มนัสวี ศรีนนท์, 2561) ประชากรกลุ่มนี้กำลังจะเป็นอัตรากำลังหรือทรัพยากรบุคคลที่สำคัญขององค์กรต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ เจนเนอเรชั่นวายเป็นกลุ่มคนที่มองโลกในแง่ดี ชอบทำงานเป็นทีม ไม่ชอบทำตามกฎระเบียบ ยอมรับความเปลี่ยนแปลง ใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต รักความก้าวหน้า มุ่งผลสำเร็จเป็นหลัก แต่มักไม่วางแผนระยะยาว ไม่มีความอดทน แต่มีความคาดหวังสูง มีโลกส่วนตัวสูง (Gursoy, Maier, & Chi, 2008)

แนวคิดการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

ในชีวิตของคนเราประกอบด้วยช่วงชีวิตหลัก ๆ อยู่ 3 ระยะคือ ช่วงที่ 1 ระยะสะสม เป็นช่วงอายุ 20-30 ปี เป็นระยะเริ่มต้นการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา เป็นช่วงที่มีรายรับค่อนข้างจำกัด เงินออมมีจำนวนน้อย แนวโน้มการเป็นหนี้สูง ช่วงที่ 2 ระยะมั่นคง เป็นช่วงเข้าสู่วัยกลางคน ในช่วงอายุประมาณ 31-40 ปี เป็นช่วงมีความมั่งคั่ง รายได้เริ่มมากกว่ารายจ่าย มีทรัพย์สินจำนวนหนึ่ง เริ่มต้นสร้างครอบครัวใหม่ สุขภาพยังแข็งแรงอยู่จึงควรสะสมเงินและเรียนรู้วิธีการจัดสรรเงินออมให้เพิ่มพูนขึ้น และช่วงที่ 3 ระยะอุทิศ เป็นช่วง 41-60 ปีโดยมากเป็นช่วงวัยก่อนเกษียณอายุถึงวัยเกษียณอายุ (ปกติ 60 ปีเกษียณอายุการทำงาน) วัยนี้ฐานะการเงินมั่นคงในระดับหนึ่งเนื่องจากมักจะเก็บเงินได้จำนวนหนึ่งแล้วแต่สุขภาพเริ่มอ่อนแอลง (ฉัตรพงศ์ วัฒนจิรัฏฐ์, 2557)

นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงานนั้น พบว่า มีมาตรการต่าง ๆ ที่รองรับผู้สูงอายุอยู่จำนวนน้อย โดยเฉพาะมาตรการด้านการจัดการสุขภาพ การออม และการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่ยังไม่แพร่หลาย มีเพียงมาตรการของรัฐ เช่น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ดังนั้น จากมาตรการการช่วยเหลือต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้สูงอายุที่มีจำนวนน้อยและไม่ทั่วถึงประชากรวัยแรงงานจึงควรมีการเตรียมความพร้อมด้านการออมเงินก่อนที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ซึ่งบุคคลในวัยนี้จะไม่มีรายได้หลักเพราะไม่ได้ทำงานประจำต่อไป ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่ากิจกรรมสังคม และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เป็นต้น ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนเพื่อเก็บเงินสดหรือทรัพย์สินให้เพียงพอสำหรับอนาคตในวัยเกษียณอายุ (กษวรรณ ขจีเสรี, 2560)

การวางแผนออมเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ ควรคำนึงถึงจำนวนเงินที่ต้องการใช้จ่ายโดยเฉลี่ยแต่ละปี และจำนวนปีที่ต้องการใช้เงินหลังจากเกษียณ โดยต้องคำนึงถึงอัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าน่าจะเป็นไปได้ในช่วงเวลาของการเกษียณไว้ด้วย เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นจะมีผลต่อมูลค่าของเงินออมทำให้มีมูลค่าลดน้อยลง โดยทั่วไปแล้วการประมาณการเงินออมที่ต้องเก็บไว้ให้เพียงพอต่อการใช้งานยามเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหรือยามเกษียณนั้น สามารถประมาณการได้จากสูตร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

จำนวนเงินที่ควรจะมี ณ วันเกษียณอายุ = ค่าใช้จ่ายต่อปีหลังเกษียณอายุ x จำนวนปีที่คาดว่าจะใช้ชีวิต (70% ของค่าใช้จ่ายปัจจุบัน) หลังเกษียณอายุ

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะทางการเงิน และปัจจัยด้านพฤติกรรมที่มีต่อการออมเงินของเจเนอเรชั้นวาย ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ หรือเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523-

2540 ซึ่งมีจำนวนประมาณ 60,278 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2562) เมื่อใช้วิธีคำนวณขนาดตัวอย่างจากทฤษฎีของ ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งจะได้จำนวนขนาดของตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่ระดับความคาดเคลื่อน 0.05 และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523-2540 ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จำนวน 400 คน โดยมีคำถามคัดกรองจำนวน 2 ข้อ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ตรงตามวัตถุประสงค์ คำถาม 2 ข้อ ประกอบด้วย

ข้อที่ 1 คุณเกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523-2540 ใช่หรือไม่
ตอบ “ใช่” ทำแบบสอบถามต่อ
ตอบ “ไม่ใช่” จบแบบสอบถาม

ข้อที่ 2 คุณอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ใช่หรือไม่
ตอบ “ใช่” ทำแบบสอบถามต่อ
ตอบ “ไม่ใช่” จบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการออมเงิน และได้ดัดแปลงเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน จำนวนบุตร

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยให้เลือกตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือ “ไม่แน่ใจ” ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบไม่แน่ใจได้ 0 คะแนน โดยกำหนดระดับความรู้เกี่ยวกับการออม ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
8.00 – 10.00	มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด
6.00 – 7.99	มีความรู้ความเข้าใจมาก
4.00 – 5.99	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
2.00 – 3.99	มีความรู้ความเข้าใจน้อย
0.00 – 1.99	มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ ใช้มาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน (คำถามเชิงบวก)	คะแนน (คำถามเชิงลบ)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

ตัวอย่างคำถามความคิดเห็นเชิงบวก เช่น การออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำไว้เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในอนาคตให้กับตนเองในวัยเกษียณ รายได้ที่มากขึ้นมีผลต่อการออมที่มากขึ้น คุณมองหาโอกาสในการสร้างรายได้และออมเงินมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ตัวอย่างคำถามความคิดเห็นเชิงลบ เช่น การออมเงินไว้เพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุไม่ใช่เรื่องสำคัญในปัจจุบัน เพียงมีรายได้ประจำและสม่ำเสมอก็เพียงพอแล้ว การออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเหมาะสำหรับผู้ที่มีรายได้สูงเท่านั้น

ส่วนที่ 4 แนวโน้มพฤติกรรมต่อการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ เป็นคำถามเพื่อวัดพฤติกรรมของผู้ที่ออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ และผู้ที่ไม่ออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ

ค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability Analysis) ของแบบสอบถามจากค่าสัมประสิทธิอัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดค่าความสัมพันธ์ของความคิดเห็นเชิงบวก และความคิดเห็นเชิงลบ อยู่ที่ระดับ 0.692 และ 0.609 ซึ่งในการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ค่าสัมประสิทธิอัลฟาของครอนบาคของข้อคำถามมากกว่า 0.60 ถือว่ามีความเชื่อมั่นและยอมรับได้ (Taber, 2018)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสถิติเชิงอนุมานได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Ananlysis) ด้วยแบบจำลองโลจิต (Logit Model) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระใดบ้างที่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้

จากแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมจึงได้เลือกปัจจัยที่น่าสนใจและสัมพันธ์กับการตัดสินใจออมเงินของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายดังนี้

ปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน โดยความรู้ความเข้าใจทางการเงินจะมีผลต่อการตัดสินใจออมเงิน สัดส่วนการออมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

ปัจจัยด้านทัศนคติในการออมเงิน คือความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการออมเงิน ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงิน

ปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ ระดับรายได้ และค่าใช้จ่าย พบว่าระดับรายได้ค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันมีระดับการออมที่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงสามารถสรุปสมมติฐานสำหรับการศึกษาได้ดังนี้

H1: ความรู้ทางการเงินของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมสูงอายุ

H2: ความคิดเห็นเชิงบวกต่อการออมเงินของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมสูงอายุ

H3: ความคิดเห็นเชิงลบต่อการออมเงินของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมสูงอายุ

H4: ระดับรายได้ และค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมสูงอายุ

โดยมีตัวแปรควบคุมคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะการสมรส จำนวนบุตรธิดา เป็นตัวแปรควบคุม แบบจำลองในการศึกษาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{Logit P} = \beta 0+\beta 1Gen+\beta 2Age+\beta 3Edu+\beta 4Stat+\beta 5Child+\beta 6Cog+\beta 7Posit+\beta 8Negat+\beta 9Incom+\beta 10\ Exp+ e$$

โดย

P Prob (Y=1) ความน่าจะเป็นของการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ
Prob (Y=0) ความน่าจะเป็นของการตัดสินใจไม่ออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ

Gen เพศ มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อเป็นเพศชาย อื่นๆ = 0

Age อายุ มีค่าเท่ากับ 1 เมื่ออายุอยู่ในช่วงระหว่าง 23 - 25 ปี
มีค่าเท่ากับ 2 เมื่ออายุอยู่ในช่วงระหว่าง 26 - 28 ปี
มีค่าเท่ากับ 3 เมื่ออายุอยู่ในช่วงระหว่าง 29 - 31 ปี
มีค่าเท่ากับ 4 เมื่ออายุอยู่ในช่วงระหว่าง 32 - 34 ปี
มีค่าเท่ากับ 5 เมื่ออายุอยู่ในช่วงระหว่าง 35 - 37 ปี
มีค่าเท่ากับ 6 เมื่ออายุอยู่ในช่วงระหว่าง 38 - 40 ปี

Edu ระดับการศึกษา มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อระดับการศึกษาสูงสุดต่ำกว่ามัธยม
มีค่าเท่ากับ 2 เมื่อระดับการศึกษาสูงสุดคือมัธยมศึกษา/ปวช.
มีค่าเท่ากับ 3 เมื่อระดับการศึกษาสูงสุดคืออนุปริญญา/ปวส.
มีค่าเท่ากับ 4 เมื่อระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรี
มีค่าเท่ากับ 5 เมื่อระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาโท
มีค่าเท่ากับ 6 เมื่อระดับการศึกษาสูงสุดคือสูงกว่าปริญญาโท

Sta สถานะภาพการสมรส มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อสถานะภาพโสด
มีค่าเท่ากับ 2 เมื่อสถานะภาพสมรส
มีค่าเท่ากับ 3 เมื่อสถานะภาพหม้ายหรือหย่าร้าง

Child จำนวนบุตรธิดา มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อไม่มีบุตรธิดา
มีค่าเท่ากับ 2 เมื่อมีบุตรธิดา 1 คน
มีค่าเท่ากับ 3 เมื่อมีบุตรธิดา 2 คน
มีค่าเท่ากับ 4 เมื่อมีบุตรธิดามากกว่า 2 คน

Cog ความรู้ความเข้าใจทางด้านการเงิน มาจากคำถาม 10 ข้อ โดยให้เลือกตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือ “ไม่แน่ใจ” ตอบ
ถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบไม่แน่ใจได้ 0 คะแนน

Posit ความคิดเห็นเชิงบวก มาจากความคิดเห็นที่มีต่อการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ มาจากคำถาม 6 ข้อ ใช้มาตร
วัดของลิเคิร์ท (Likert’s Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

Negat ความคิดเห็นเชิงลบ มาจากความคิดเห็นที่มีต่อการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ มาจากคำถาม 4 ข้อ ใช้มาตร
วัดของลิเคิร์ท (Likert’s Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

Incom รายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 2 เมื่อรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 3 เมื่อรายได้อยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 4 เมื่อรายได้อยู่ระหว่าง 30,001 - 40,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 5 เมื่อรายได้อยู่ระหว่าง 40,001 - 50,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 6 เมื่อรายได้อยู่มากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป

Exp ค่าใช้จ่ายต่อเดือนโดยเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 10,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 2 เมื่อค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 3 เมื่อค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 4 เมื่อค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 5 เมื่อค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 40,001 – 50,000 บาท
มีค่าเท่ากับ 6 เมื่อค่าใช้จ่ายมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป

ผลการศึกษา

1. **ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.2) มีอายุระหว่าง 26-28 ปี (ร้อยละ 35.7) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 76.2) สถานภาพโสด (ร้อยละ 80.2) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 42.2) มีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท (ร้อยละ 45.5) มีรายจ่ายระหว่าง 10,000-20,000 บาท (ร้อยละ 47.0) ไม่มีบุตร (ร้อยละ 87.5) และมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหารและเครื่องใช้ต่าง ๆ มากที่สุด (ร้อยละ 95.5)

2. **ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ**

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับมาก (ร้อยละ 41.7) มีคะแนนอยู่ในระดับ 7 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 22.5) มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจอยู่ที่ 5.99 คะแนน คำถามที่มีจำนวนผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่ตอบได้ถูกต้องมากที่สุดคือ “การออมเงินหมายถึงการเก็บเงินไว้เพื่อสำรองใช้ในอนาคตและในยามฉุกเฉินตามความเหมาะสม” โดยมีผู้ตอบถูกทั้งสิ้น 388 คน (ร้อยละ 97.0) และคำถามที่มีจำนวนผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่ตอบถูกต้องน้อยที่สุดคือ “การออมเงินและการลงทุนก่อให้เกิดผลตอบแทนที่มั่นคงและยาวนาน” ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบถูกเพียง 29 คน (ร้อยละ 7.2)

3. **ทัศนคติ ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ**

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยรวมในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 3.90) ประเด็นที่ผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่เห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำไว้เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในอนาคตให้กับตนเองในวัยเกษียณ (ค่าเฉลี่ย 4.48) รองลงมาคือ วัยผู้สูงอายุเป็นวัยที่ไม่มีรายได้หลัก แต่มีค่าใช้จ่ายด้านค่ารักษาพยาบาลสูงกว่าวัยแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 4.45) และคุณมองหาโอกาสในการสร้างรายได้และออมเงินมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย

4.42) ตามลำดับ ส่วน 3 ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ คุณคิดว่าสวัสดิการต่าง ๆ ในปัจจุบันเพื่อผู้สูงอายุจากรัฐบาล เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินอุดหนุนรายเดือน นั้นมากเพียงพอแล้ว (ค่าเฉลี่ย 3.89) รองลงมาคือ การออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเหมาะสำหรับผู้ที่มีรายได้สูงเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย 3.19) และการออมเงินไว้เพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุไม่ใช่เรื่องสำคัญในปัจจุบัน เพียงมีรายได้ประจำและสม่ำเสมอก็เพียงพอแล้ว (ค่าเฉลี่ย 3.10) ตามลำดับ

4. **แนวโน้มพฤติกรรมต่อการออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ**

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการออมเงิน (ร้อยละ 85.8) ส่วนที่เหลือเป็นผู้ที่ไม่มีการออมเงิน (ร้อยละ 14.2) ทั้งนี้ มีเพียงร้อยละ 65.3 จากผู้ที่ออมเงินเท่านั้นที่มีการออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุไว้ด้วย สำหรับเหตุผลการตัดสินใจออมเงินส่วนใหญ่มีเหตุผลตัดสินใจออมเงินเพราะต้องการเก็บสะสมเงินเพื่อใช้จ่ายสำหรับตนเอง เช่น เพื่อซื้อสิ่งของ/ของใช้ส่วนตัว เพื่อซื้อบ้าน เพื่อเป็นทุนการศึกษา ฯลฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.8 รองลงมาคือ สร้างหลักประกันที่มั่นคงให้กับตนเอง คิดเป็นร้อยละ 74.3 ตระหนักในความจำเป็นเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณอายุและเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 60.1 สะสมเงินเพื่อนำไปลงทุนต่อยอด คิดเป็นร้อยละ 43.1 และสะสมเงินตามกระแสนิยม คิดเป็นร้อยละ 6.1 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการออมเงิน ส่วนใหญ่เก็บเงินในรูปแบบฝากออมทรัพย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.9 รองลงมาคือ ประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 47.2 ฝากประจำ คิดเป็นร้อยละ 25.1 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คิดเป็นร้อยละ 24.2 สหกรณ์ออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 23.6 ทองคำ คิดเป็นร้อยละ 12.2 ตลาดหลักทรัพย์ เช่น หุ้น คิดเป็นร้อยละ 11.4 ตราสารทางการเงิน เช่น พันธบัตร คิดเป็นร้อยละ 9.9 อสังหาริมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 5.2 โดยส่วนใหญ่ออมเงินเดือนละ 1 ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.9 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการออมเงิน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เมื่ออายุครบ 60 ปี จะมีเงินเก็บสะสมจำนวน 10 ล้านบาทขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาคือ มีเงินเก็บสะสมจำนวน 4-6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.0 มีเงินเก็บสะสมจำนวน 1–3 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.7

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่มีการออมเงิน ส่วนใหญ่มีสาเหตุการไม่ออมเงินเนื่องจากรายได้จำกัดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.9 รองลงมาคือรูปแบบการออมไม่ตรงตามความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 26.3 ไม่มีความรู้ที่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 21.1 โดยส่วนใหญ่สนใจที่จะออมเงินในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 54.4 และหากมีการออมเงินในอนาคตส่วนใหญ่อยากจะเก็บเงินในสัดส่วนร้อยละ 10 - 20 ของเงินเดือนมากที่สุด

5. ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น เกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุของผู้ที่ออมเงินเพื่อผู้สูงอายุและผู้ที่ไม่ได้ออมเงินเพื่อผู้สูงอายุ

ผู้ที่ออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ มีจำนวนทั้งสิ้น 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจเท่ากับ 6.35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ผู้ที่ไม่ได้ออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ มีจำนวนทั้งสิ้น 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจเท่ากับ 5.53 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 3.85 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวาย

จากตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจออมเพื่อสังคมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ (P=0.006) ความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับการออมเงิน (P=0.005) และรายได้ (P=0.000) ดังนั้นจึงยอมรับ H1 H2 H4 และปฏิเสธ H3 จากผลการศึกษาสามารถเขียนสมการของการพยากรณ์

โอกาสที่ผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในจังหวัดเชียงใหม่จะตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุได้ดังนี้

$$P = -5.389 + 0.203Cog + 0.691Posit + 0.753Incom$$

โดยค่า Exp(B) จะบอกทิศทางของโอกาสที่จะตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่า Exp(B) พบว่าตัวแปร *Cog Posit Incom* มีค่า Exp(B) เท่ากับ 1.225 1.996 และ 2.123 ตามลำดับซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลที่ทำให้โอกาสจะตัดสินใจออมเงินมีมากกว่าโอกาสที่จะไม่ออมเงิน แสดงถึงผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการเงินมาก รายได้สูงและมีความคิดเห็นทางบวกกับการออมมีโอกาสสูงที่จะออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุของผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จากแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

ผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (สุปัญนี ปลั่งกมล, 2552) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการออมในระดับสูงและระดับปานกลาง และสอดคล้องในส่วนของความรู้ความเข้าใจในประเด็น เงินออมคือจำนวนเงินส่วนหนึ่งที่แบ่งมาจากรายได้และเก็บสะสมไว้ทีละเล็กทีละน้อย เพื่อสำรองไว้ใช้ในอนาคตหรือยามฉุกเฉินตามความเหมาะสมกับสถานะของตนเองและครอบครัว สำหรับความคิดเห็นนั้นผู้บริโภคเจเนอเรชั่นวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยประเด็นที่มีผู้เห็นด้วยมากที่สุดคือ “การออมเงินเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำไว้เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในอนาคตให้กับตนเองในวัยเกษียณ” และประเด็นที่มีผู้เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ

“คุณคิดว่าสวัสดิการต่าง ๆ ในปัจจุบันเพื่อผู้สูงอายุจากรัฐบาล เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินอุดหนุนรายเดือน นั้นมากเพียงพอแล้ว” ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันที่กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (completed aged society) (กรมสุขภาพจิต, 2561) ประกอบกับสวัสดิการจากรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุในปัจจุบันยังถือว่าไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริโภคเห็นว่าการออมเงินไว้เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในยามสูงวัยเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ที่ออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของสุปัญนี ปลั่งกมล (2552) และชารวี บุตรบำรุง (2555) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุระหว่าง 25 - 40 ปี ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมในระดับเห็นด้วย และมีเหตุผลการออมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินและเพื่อใช้จ่ายยามเกษียณ และเพื่อเก็บไว้ใช้ยามเจ็บป่วยหรือชรา และทฤษฎีการบริโภคตามวงจรชีวิต (Life-Cycle Hypothesis) ของ Ando & Modigliani (1963) ที่ว่าในช่วงวัยกลางคนที่ผู้บริโภคมีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย ผู้บริโภคจะเริ่มเก็บเงินออม เพื่อที่ว่าเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุรายได้ลดลงจะได้นำเงินออมที่สะสมไว้มาใช้จ่ายเพื่อให้รักษาระดับความพึงพอใจในการบริโภคให้เหมือนเดิม

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจออมเพื่อสังคมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ ความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับการออมและรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560) ซึ่งพบว่าพฤติกรรมทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ความตระหนักรับรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุ และทัศนคติทางการเงินมีผลต่อระดับการออมของคน Gen Y และการศึกษาของซานียะฮ์ ช่างวัฒนกุล (2559) ซึ่งพบว่ารายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของประชาชนจังหวัดสตูลอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างประสบการณ์ความคิดเห็น และสร้างพฤติกรรม ดังนั้น รัฐบาลควรกำหนดนโยบายร่วมกับหน่วยงานการศึกษาในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา ควรกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับบริบททางสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไว้ในบทเรียนในทุกระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการรับรู้ เกิดความเข้าใจ เกิดเป็นประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่ง ๆ หนึ่ง ก่อให้เกิดความตระหนักและจดจำได้จนก่อให้เกิดพฤติกรรมการออมเงิน เกิดการปลูกฝังค่านิยมที่ดีในการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปสู่สังคมผู้สูงอายุแต่เนิ่น ๆ โดยเน้นการเข้าถึงข้อมูลในกลุ่มผู้บริโภคที่การศึกษาต่ำกว่าขั้นพื้นฐาน

2. รัฐบาลควรส่งเสริมมาตรการในการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มคนที่ไม่มีการออมเงินมีสาเหตุมาจากรายได้จำกัด และจะมีการออมเงินหากมีรายได้ที่สูงขึ้น เช่น การปรับลดดอกเบี้ยกู้ยืมที่จะช่วยให้ผู้บริโภคสามารถหมุนเวียนเงินทุน บริหารจัดการและก่อให้เกิดรายรับมากขึ้น โดยมาตรการดังกล่าวต้องร่วมมือกับภาคเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนตามนโยบายภาครัฐ เพื่อก่อให้เกิดปฏิบัติในวงกว้าง

3. สถาบันการเงินเป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้บริโภคเจเนอเรชั่น Y หาข้อมูลมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในข้อมูลที่ได้รับจากสถาบันการเงิน สถาบันการเงินควรเล็งเห็นถึงโอกาสสำคัญในการสร้างฐานลูกค้าโดยพิจารณาถึงนโยบายการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ สามารถให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องกับลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ หรือออกผลิตภัณฑ์ เช่น กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพใหม่ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการออมเพื่อสังคมผู้สูงอายุ โดยผู้บริโภคที่สนใจลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพควรมีการตรวจสอบความเสี่ยงของตนเองว่ารับความเสี่ยงได้มาก น้อยเท่าใด จากนั้นพิจารณาความเสี่ยง นโยบายการลงทุนของกองทุนที่สนใจว่าเหมาะสมกับความเสี่ยงที่ตนเองรับได้หรือไม่ และควรมีการวางแผนภาษีขั้นต้น ก่อนดำเนินการเลือกซื้อกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพเพื่อทำให้การลดหย่อนภาษีคุ้มค่ามากที่สุด และการลงทุนได้เกิดประโยชน์ที่สุด

ข้อจำกัดของงานวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริโภคเจเนอเรชั่น Y ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตอาจจะพิจารณาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือ focus group เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2562). **จำนวนประชากร**. ค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2564, จาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByAgeMonth.php

กรมสุขภาพจิต. (2561). **กายฟิต-จิตดี-มีออม หลักเตรียมพร้อมก่อนเกษียณ**. ค้นเมื่อ 30 เมษายน 2564, จาก https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27722

กษวรรณ ขจีเสรี. (2560). การวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 1(1), 40-47.

ชลธิชา มูลละ. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมและพฤติกรรม การออมเพื่อการวางแผนชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

ชารวี บุตรบำรุง. (2555). **รายได้และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมสู่วัยสูงอายุของประชาชนอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ฉัตรพงศ์ วัฒนจิรัฏฐ์. (2557). **จัดพอร์ตลงทุนด้วย** Alternative Investments. ค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2564, จาก www.tsi--thailand.org/index.php?option=com_content&task

ซานียะฮ์ ช่างวัฒนกุล. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนจังหวัดสตูล**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). **วางแผนเกษียณ**. ค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2564, จาก https://www.set.or.th/education/th/start/start_start_3_5.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). **ผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย (Financial Literacy) ปี 2563 และการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย**. ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/2021/Pages/n7764.aspx

มนัสวี ศรีนนท์. (2561). ทฤษฎีเจเนอเรชั่นกับกรอบวิธีคิด. **วารสารศึกษาศาสตร์มมร**, **6**(1), 364-373.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2559**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ศิวัช กรุณาเพ็ญ. (2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคน Gen Y**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุปัญนี ปลั่งกมล. (2552). **การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**.วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตรพัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรเชษฐ ชูตระกูลทรัพย์. (2557). **ทัศนคติของนักลงทุนต่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ประเภทคอนโดในเขตกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **สภาพัฒน์ฯ คาดอีก 20 ปี ไทยจะมีผู้สูงอายุพุ่งถึง 31 เปอร์เซ็นต์**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564, จาก https://thaitgri.org/?p=39327

Ando, A., and Modigliani, F. (1963). The “Life Cycle” hypothesis of saving: aggregate implications and tests. **American Economic Review**, **53**(1),55-84.

Atkinson, A., & Messy F.-A. (2012). **Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study [Working paper]**. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions. https://doi.org/10.1787/20797117

Farr, R. M. (1997). **The new economic mind: The social psychology of economic behavior**. In A. Lewis, P. Webley, & A. Furnham (eds.), Hemel Hempstead, Harvester/Wheatsheaf (pp. 713-717). New York: Harvester-Wheatsheaf.

Gursoy, D., Maier, T., & Chi, C. (2008). Generational differences: An examination of work values and generational gaps in the hospitality workforce. **International Journal of Hospitality Management, 27**(3), 448-458.

Ladsaart, J., Tamjinda, R., & Suwannapan, S. (2018). Factors Influencing Personal Saving Behaviors of the Working-aged Population in the Lao People's Democratic Republic. **Journal of Modern Management Science, 11**(1), 124-138.

Mongkol, P. (2020). Tax Measurement for Elderly Society. **Graduate Law Journal, 13**(3), 357-367.

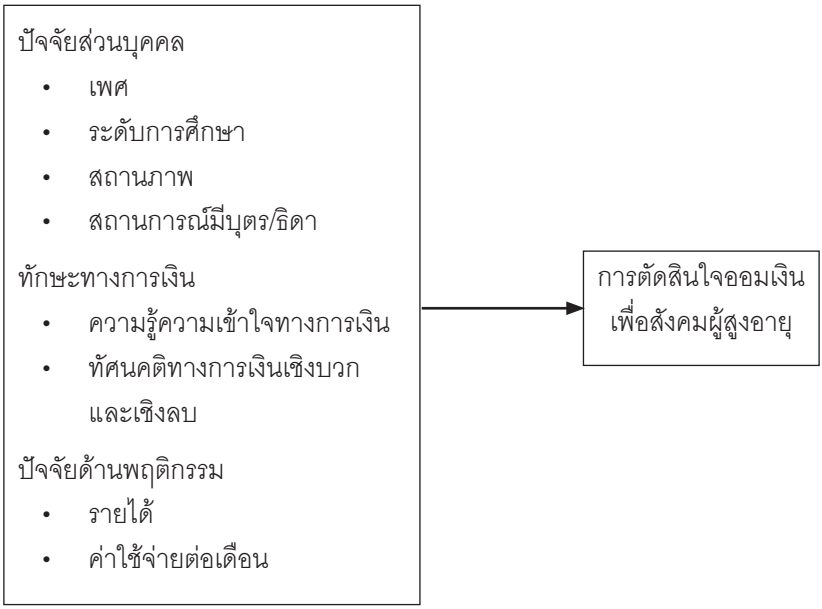
Potrich, A. C. G., Vieira, K. M., & Mendes-Da-Silva, W. (2016). Development of a financial literacy model for university students. **Management Research Review, 39**(3), 356-376.

Sereetrakul, W. (2014). Factors predicting saving behavior of students in bangkok metropolitan area. **Suthiparithat Journal, 28**(85), 301-315.

Taber, K. S. (2018). The Use of Cronbach's Alpha When Developing and Reporting Research Instruments in Science Education. **Research in Science Education, 48**, 1273–1296. https://doi.org/10.1007/s11165-016-9602-2

United Nation. (2019). **World Population Ageing 2019**. New York: United Nation.

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ตารางที่ 2 แสดง Logistic Regression ของความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจออมของเจเนอเรชั่นวายและปัจจัยต่าง ๆ

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Sig.	Exp(B)
Constant	-5.389	1.243	18.785	0.000	0.005
เพศ *(Gen)*	-0.051	0.239	0.046	0.830	0.950
อายุ *(Age)*	0.128	0.118	1.168	0.280	1.136
ระดับการศึกษา *(Edu)*	0.024	0.185	0.017	0.896	1.025
สถานะภาพ *(Stat)*	0.162	0.372	0.189	0.664	1.175
สถานะมีบุตร/ธิดา *(Child)*	0.033	0.359	0.008	0.927	1.034
ความรู้ความเข้าใจ *(Cog)*	0.203	0.074	7.532	0.006	1.225
ความคิดเห็นเชิงบวก *(Posit)*	0.691	0.244	8.031	0.005	1.996
ความคิดเห็นเชิงลบ*(Negat)*	-0.230	0.148	2.413	0.120	0.795
รายได้ *(Incom)*	0.753	0.191	15.487	0.000	2.123
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน *(Exp)*	-0.116	0.151	0.588	0.443	0.890